

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ВІЗИТІВ Ю.М., СЕВЕРОВА О.В.

ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ
З НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

здобувачам вищої освіти 4 курсу
першого (бакалаврського) рівня
з галузі знань: 01 «Освіта/Педагогіка»
спеціальності: 014 «Середня освіта (Історія)»

РІВНЕ – 2025

УДК [93/94:3]: 373.5 (07)

В 42

Візитів Ю.М., Сєверова О.В. Програма та методичні поради з навчально-педагогічної практики здобувачам вищої освіти 4 курсу першого (бакалаврського) рівня з галузі знань: 01 «Освіта» спеціальності: 014 «Середня освіта (Історія)». Рівне : РДГУ, 2025. 36 с.

Рецензенти:

докторка політичних наук, професорка кафедри політології та державного управління факультету інформаційних та прикладних технологій Донецького національного університету імені Василя Стуса **Мацішина І.В.**;

кандидатка історичних наук, доцентка, доцентка кафедри історичної та громадянської освіти Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка **Дудар О.В.**;

кандидатка історичних наук, доцентка, доцентка кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін факультету історії та філософії Одеського національного університету імені І.І. Мечнікова **Синявська О.О.**

*Програма схвалена на засіданні кафедри історії України
протокол від «12» грудня 2024 року № 13*

*Програма схвалена на засіданні кафедри всесвітньої історії
протокол від «20» грудня 2024 року №12*

*Програма схвалена Навчально-методичною радою факультету історії,
політології та міжнародних відносин РДГУ
та рекомендована до друку
протокол від «7» січня 2025 року № 1*

© Візитів Ю.М., Сєверова О.В., 2025 р.
© Рівненський державний гуманітарний університет

ЗМІСТ

Стор.

1. ВСТУП.....	4
2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ	6
3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ.....	9
4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ.....	13
4.1. Тематичний план	14
4.2. Індивідуально-дослідні завдання.....	16
4.3. Методи навчання	19
5. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	19
6. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ	19
6.1. Оцінювання і аналіз навчально-виховної діяльності студента-практиканта	19
6.2. Розподіл балів, які отримують студенти	20
6.3. Шкала оцінювання	21
7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ	24
8. ДОДАТКИ	28
Додаток А. Зразок оформлення титульної сторінки звіту про проходження навчально-педагогічної практики.....	28
Додаток Б. Зразок оформлення індивідуального плану студента-практиканта	29
Додаток В. Орієнтовна схема написання звіту з навчально-педагогічної практики	33
Додаток Г. Зразок звіту групового методиста-керівника практики.....	33

1. ВСТУП

Навчально-педагогічна практика студентів факультету історії, політології та міжнародних відносин РДГУ є необхідною складовою підготовки фахівців, а також обов'язковим компонентом Освітньо-професійної програми для здобуття освітнього рівня бакалавр з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 014 «Середня освіта (Історія)» та нормативною частиною Змісту освіти, що має на меті набуття студентами професійних навичок та вмінь.

Навчально-педагогічна практика є початковим етапом практичного ознайомлення студентів з вибраною спеціальністю, отримання професійних знань і навичок, які допоможуть у вивченні теоретичних курсів тощо.

Навчально-педагогічна практика у цілісному навчально-виховному процесі спрямована на:

- формування та вдосконалення професійної компетентності майбутніх вчителів;
- оволодіння різноманітними видами професійної діяльності;
- отримання особистого досвіду роботи у різних професійних ролях;
- самовдосконалення у професійній майстерності;
- поглиблення та закріплення теоретичних знань, одержаних під час вивчення дисциплін Навчального плану; систематизацію набутих студентом професійних історичних, правових, педагогічних та психологічних знань;
- набуття навичок розв'язання педагогічних завдань на практиці в робочій атмосфері;
- інтеграцію практичного та експериментального навчання для подолання освітніх втрат. Основними каталізаторами стали переміщення, припинення уроків під час повітряних тривог, перебої з електропостачанням, травми дітей й вчителів, руйнування освітньої інфраструктури. Крім того, невизначеність і страх, що викликає війна, також можуть створити атмосферу, яка не сприяє оптимальному навчанню. Дітям може бути важко зосередитися, запам'ятати інформацію та ефективно висловлювати свої думки, і все це може сприяти збільшенню розриву в їхньому освітньому розвитку.

Згідно з Навчальним планом підготовки бакалавра з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю «Середня освіта (Історія)» студенти IV курсу проходять навчально-педагогічну практику. Порядок проходження практики регламентується «Положенням про проведення практики студентів у вищих навчальних закладах України», затвердженим наказом МОН України від 08.04.1993 р. за №93 і зареєстрованим у Міністерстві юстиції України від 30.04.1993 р. за №35, «Положенням про практики у Рівненському державному гуманітарному університеті», схваленим рішенням Вченої ради РДГУ від 27.11.2018 р. за протоколом №10 та затвердженим ректором РДГУ проф. Постоловським Р.М. та даними методичними рекомендаціями, розробленими кафедрами історії України та всесвітньої історії факультету історії, політології та міжнародних відносин.

Навчально-педагогічна практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного і достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до освітнього рівня бакалавр.

Дана Програма та методичні поради з навчально-педагогічної практики, як і Робоча програма навчально-педагогічної практики є основними навчально-методичними документами для студентів факультету історії, політології та міжнародних відносин і керівників практики від кафедр РДГУ та керівників практики від баз. Програма передбачає планове, поетапне засвоєння студентами практичних і професійних навичок та застосування у реальних умовах теоретичних знань, отриманих під час вивчення дисциплін з циклів загальної та професійної підготовки.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Метою навчально-педагогічної практики є ознайомлення студентів із вибраною спеціальністю; забезпечення практичного пізнання студентами закономірностей професійної діяльності; поглиблення фахової та спеціальної підготовки; закріплення набутих теоретичних і практичних знань з організації навчально-виховного процесу у загальноосвітньому навчально-виховному закладі; набуття професійних знань і навичок, що допоможуть у вивченні теоретичних курсів дисциплін тощо.

Завдання навчально-педагогічної практики:

- ознайомлення студентів із специфікою майбутнього фаху;
- ознайомлення з основними нормативними документами в галузі освіти України;
- вивчення системи навчально-виховної роботи у загальноосвітньому навчально-виховному закладі;
- ознайомлення з основними формами, принципами і методами викладання фахових дисциплін у школі;
- отримання первинних професійних умінь і навичок;
- поглиблення і закріплення набутих теоретичних знань із фахових дисциплін, застосування їх при розв'язанні конкретних завдань педагогічної (виробничої) практики;
- опанування стратегій подолання викликів війни в Україні, серед яких – освітні втрати. Ці втрати виходять за рамки простого порушення навчального процесу; вони містять емоційні виклики для учнів, перешкоди для академічного прогресу та потенційні довгострокові наслідки для їхнього майбутнього.

У результаті проходження навчально-педагогічної практики студент повинен

знати:

- структуру та зміст державного освітнього стандарту (навчальний план, навчальні програми, підручники, посібники, зошити, карти, електронні підручники та карти);
- нормативні новації на шляху загальнодержавного курсу “Нова школа”;

- основні форми та методи організації педагогічного процесу в школі;
- сучасні освітні технології і особливості їх застосування в процесі викладання історії, громадянської освіти, суспільствознавчих спецкурсів;
- методика позакласної та позашкільної роботи.

вміти:

- формулювати завдання своєї педагогічної діяльності з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів;
- вивчати, аналізувати і узагальнювати передовий педагогічний досвід і особистісний досвід професійної діяльності;
- аналізувати навчально-виховний процес (уроки, виховні заходи, навчально-виховні ситуації);
- використовувати на практиці уміння й навички науково-дослідницької роботи;
- проектувати і вирішувати науково-дослідницькі завдання.

Програмні компетентності

Загальні компетентності

2. Здатність до міжособистісної комунікації, спілкування з представниками різних професійних груп, роботи як індивідуально так у команді.
3. Здатність поважати та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність, оточуючої дійсності, зберігати і примножувати наукові досягнення суспільства.
4. Здатність до особистісного і професійного самовизначення самореалізації і саморозвитку впродовж життя
5. Здатність до генерування нових ідей, творчості ініціативності та активності, мотивування інших до досягнення окресленої мети.
6. Здатність спілкуватися українською мовою як усно, так і письмово.

Фахові компетентності

2. Розуміння соціальних функцій історика-педагога, вміння об'єднувати і мотивувати, співдіяти в команді.

3. Здатність спілкуватися державною мовою, рідною мовою та однією з іноземних мов із використання термінів і методик прийнятих у фаховому середовищі.
10. Здатність до застосування набутих педагогічних та історичних знань для забезпечення якості освітнього процесу та структурувати і модерувати обговорення проблемних питань
11. Здатність до проектування і здійснення освітнього процесу з урахуванням особливостей соціокультурного середовища і рівня розвитку особистості.
12. Уміння працювати із навчально-методичним забезпеченням освітнього процесу в школі, здатність до формування методичного забезпечення освітнього процесу.
13. Здатність до створення належних умов і забезпечення охорони здоров'я у освітньому процесі передбачати запобігати ризикам.
14. Здатність засвоєння нових знань, володіння сучасними інформаційними технологіями, здатність до ефективної комунікаційної взаємодії у різних колективах з питань фахової та суміжних з нею діяльностей.

Програмні результати навчання

5. Знати методику викладання історії в закладах загальної середньої освіти.
13. Уміти використовувати набуті психолого-педагогічні і методичні прийоми для викладання історичних і гуманітарних дисциплін в закладах загальної середньої освіти.
14. Уміти ефективно спілкуватись на професійному та соціальному рівнях.
16. Уміти адаптуватись до нових умов самостійно приймати рішення та ініціювати оригінальні освітні комплексні проекти.
17. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж всього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.
18. Розуміти необхідність відповідального ставлення до роботи та досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики

На навчально-педагогічну практику відводиться 90 год. / 3 кредити ECTS. Підсумковий контроль – захист звіту у формі заліку.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Студенти направляються на практику наказом ректора університету. Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на ректора університету. Навчально-педагогічна практика організовується деканатом факультету історії, політології та міжнародних відносин та кафедрами РДГУ. Базою проведення практики є ліцеї, гімназії.

Навчально-методичне керівництво і виконання програм практик забезпечують відповідні кафедри. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням в університеті здійснює факультетський керівник, а за його відсутності групові керівники практики від кафедр.

Факультетський керівник (групові керівники) практики перед початком практики контролює підготовленість баз практики та проводить необхідну підготовчу роботу до прибуття студентів-практикантів, проводить настановчу конференцію, готує письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями та пропозиціями, у складі комісії приймає заліки з практики.

Перед початком практики факультетський керівник (групові керівники) практики проводить настановчу конференцію, яка знайомить студентів із порядком проходження практики та з вимогами до техніки безпеки, правами і обов'язками студентів, змістом практики, системою звітності.

Для проходження практики студенти розбиваються на групи: 15-30 чоловік кожна. На період практики в кожній групі призначається тимчасовий староста. Безпосереднє керівництво групою студентів-практикантів покладається на групового методиста (групових керівників).

Практика проводиться з відривом від занять, тому студенти повинні систематично працювати упродовж терміну практики в базовому навчальному закладі, дотримуючись прийнятих там правил внутрішнього розпорядку.

Обов'язки керівників навчально-педагогічної практики та студента-практиканта

Обов'язки групового керівника-методиста практики від кафедр РДГУ:

- у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечує високу якість її проходження згідно Робочої програми практики;
- бере участь у настановчій та підсумковій конференціях з навчально-педагогічної (педагогічної) практики;
- проводить загальний інструктаж під час проведення настановчої конференції; ставить ІНДЗ, які повинні виконати студенти під час практики;
- супроводжує студентів на базу практики, представляє їх керівникові від бази практики;
- контролює забезпечення відповідних умов праці і побуту студентів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці і техніки безпеки;
- консультує з питань програми практики, контролює її виконання та дотримання студентами правил внутрішнього розпорядку;
- надає методичну допомогу в організації і проведенні навчально-педагогічної, наукової, методичної, виховної роботи;
- організовує колективні та індивідуальні консультації для практикантів за всіма видами запланованої ними роботи на час практики;
- оцінює роботу кожного практиканта;
- інформує студентів про порядок надання звітів про практику;
- перевіряє звітну документацію практики, бере участь у звітній конференції, заповнює журнали і щоденники практики, атестує студентів і виставляє оцінки, здає звітну документацію студентів факультетському керівнику та на відповідні кафедри.

Обов'язки адміністрації від бази практики:

- забезпечує оптимальні умови проходження навчально-педагогічної (педагогічної) практики;
- знайомить із режимом роботи, внутрішнім розпорядком навчального закладу;
- знайомить практикантів із напрямом навчально-виховної роботи, над якою працює педагогічний колектив, передовим

педагогічним досвідом, експериментальною роботою, перспективами розвитку школи;

- надає можливість практикантам брати участь у роботі педагогічної ради, методичних об'єднань тощо;
- здійснює методичне керівництво та надає допомогу студентам для виконання програми практики;
- контролює роботу студентів і дотримання ними трудової дисципліни;
- завіряє фінансові документи.

Обов'язки вчителя-предметника від бази практики:

- ознайомлює практикантів із особливостями навчально-педагогічної програми з історії, громадянської освіти, поурочним планом, вимогами до знань і умінь учнів;
- проводить відкриті уроки;
- проводить позакласні заняття, організовує їх обговорення.

Обов'язки класного керівника від бази практики:

- знайомить студентів із класом;
- ознайомлює з планом виховної роботи на період практики;
- проводить відкриті години спілкування, інші виховні заходи із учнями класу.

Обов'язки практичного психолога від бази практики:

- організовує психологічне забезпечення освітнього процесу;
- забезпечує психологічний супровід здобувачів освіти;
- проводить просвітницьку роботу щодо формування психологічної культури, в тому числі, консультування студентів-практикантів;
- окремо працює над формуванням психологічної готовності учасників освітнього процесу щодо взаємодії з дітьми з особливими освітніми потребами;
- займається профілактикою злочинності, алкоголізму, наркоманії, інших залежностей і шкідливих звичок серед учасників освітнього процесу.

Обов'язки та права студента-практиканта:

- отримує до початку практики від керівника практики, керівників-методистів методичні матеріали (Робочу програму практики, методичні вказівки, щоденник, індивідуальне завдання тощо), консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- прибуває своєчасно на базу практики;
- вивчає та суворо дотримується правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії; дотримується правил внутрішнього розпорядку, що діють на базах практики, виконує розпорядження адміністрації та керівників практики;
- повністю виконує завдання, передбачені програмою практики;
- несе відповідальність за виконану роботу;
- у відповідності з вимогами на протязі трьох днів після завершення практики подає звітну документацію;
- тривалість робочого часу студентів під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України і складає для студентів віком від 18 років і старше – не більше 40 годин на тиждень (ст. 50 в редакції Закону №871-12 від 20.03.91., із змінами, внесеними Законом №3610-12 від 17.11.93.);
- має право щодо всіх питань, що виникають у процесі проходження практики, звертатись до керівників практики, адміністрації школи, вносити пропозиції щодо вдосконалення процесу організації і проведення практики;
- у разі відсутності на базі практики з поважної причини, має право повторного проходження практики, за умови надання відповідних документів та за рішенням керівництва факультету історії, політології та міжнародних відносин, ректора РДГУ;
- завдання практики, основні положення, обов'язки керівників практики та здобувачів вищої освіти, розподіл доручень, визначених Положенням про практики в РДГУ для денної форми навчання поширюються і на здобувачів вищої освіти заочної форми навчання;
- здобувачам вищої освіти заочної форми навчання, які працюють за фахом, зараховується практика за наявності завіреної ксерокопії трудової книжки, відповідної довідки (у випадку сумісництва) та характеристики з місця роботи з якісною оцінкою його діяльності;

- здобувачі вищої освіти, які не працюють за фахом, проходять виробничу практику без відриву від виробництва та отримують диференційовану оцінку, яка виставляється керівником практики у заліково-екзаменаційну відомість та залікову книжку здобувача вищої освіти.

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

У період навчально-педагогічної практики студенти на практиці знайомляться з професійними обов'язками вчителя, класного керівника, знайомляться із структурою начального закладу, здійсненням керівництва, річним планом навчально-виховної роботи гімназії, ліцею, роботою педагогічної ради, методичних об'єднань, батьківського комітету тощо.

Навчально-педагогічна практика студентів передбачає роботу за такими напрямками:

Навчально-педагогічна робота:

- відвідування занять вчителів бази практики з подальшим аналізом;
- відвідування методоб'єднань, семінарів, проблемних столів, учительських майстер-класів, тренінгів професійного розвитку вчителів бази практики з подальшим аналізом.

Виховна робота:

- вивчення і узагальнення системи роботи класного керівника;
- відвідування усіх різнотематичних виховних заходів.

Методична робота:

- вивчення і узагальнення системи роботи вчителя-предметника, досвіду його навчально-виховної діяльності з використанням інтерактивних методів навчання, нетрадиційних уроків, різних форм організації пізнавальної діяльності учнів та методів контролю їх знань тощо;
- участь у методичній роботі школи;
- аналіз навчально-педагогічної програми та підручників з історії, громадянської освіти та суспільствознавчих дисциплін,

- інтеграція практичного та експериментального навчання для подолання освітніх втрат.

Наукова робота:

- виконання ІНДЗ;
- вивчення науково-методичної літератури з метою її теоретичного осмислення і оптимізації навчального процесу.

4.1. Тематичний план

Змістовий модуль 1. Організаційний етап

Завдання для опрацювання:

1. Організаційні заходи щодо проходження навчально-педагогічної (педагогічної) практики.
2. Проведення настановної конференції. Визначення мети та завдань навчально-педагогічної (педагогічної) практики.
3. Закріплення студентів за керівниками практики від кафедр РДГУ. Отримання методичних рекомендацій та індивідуальних завдань.
4. Знайомство з дирекцією гімназії, ліцею, вчителем-предметником, класним керівником закріпленого класу.
5. Ознайомлення з паспортними даними, режимом роботи школи (розклад уроків, розклад дзвінків).
6. Ознайомлення з матеріально-технічною базою навчального закладу (навчальні та методичні кабінети, бібліотека, кафедри тощо).
7. Ознайомлення з різними видами шкільного планування: плани роботи школи, плани роботи методичного об'єднання з фахових предметів, календарно-тематичний та поурочний плани вчителя-предметника, плани гурткової роботи, виховної роботи, роботи класного керівника тощо.
8. Знайомство з класним колективом, органами самоврядування в класі, вивчення особових справ учнів, щоденників, класного журналу, зошитів для контрольних робіт з метою вивчення учнівського колективу в цілому і психологічних особливостей окремих учнів, мікроклімату, рівня розвитку колективу.

9. Ознайомлення та робота з нормативними документами вчителя, науково-методичною літературою. Опрацювання матеріалів шкільних підручників, підбір літератури до тем уроків і виховних заходів.
10. Складання індивідуальних планів на період практики. Затвердження індивідуальних планів керівниками від баз практики та керівниками від кафедр РДГУ.
11. Відвідування та аналіз уроків, проведених вчителем згідно розкладу.
12. Відвідування та аналіз виховних заходів.

Форми звіту: звіт, індивідуальний план роботи на період практики.

Змістовий модуль 2.

Навчально-методична, наукова та виховна робота

Завдання для опрацювання:

1. Відвідування, обговорення і проведення письмового аналізу уроків.
2. Участь у методичній роботі школи: педагогічній раді; планування роботи методоб'єднання, участь у його засіданні; участь у роботі творчої вчительської майстерні; участь у методичних семінарах, предметної кафедри, об'єднання класних керівників; виступи з повідомленнями, рефератами або доповідями.
3. Вивчення і узагальнення системи роботи класного керівника; вивчення рівня вихованості учнів, згуртованості класного колективу; участь у проведенні фронтальних і групових виховних заходів (бесід, диспутів, екскурсій, класних годин, вечорів, конкурсів).
4. Відвідування та аналіз позакласних виховних заходів, що проводяться вчителями школи.
5. Виконання індивідуального науково-дослідного завдання.

Форми звіту: звіт про виконання ІНДЗ.

Змістовий модуль 3. Підсумковий етап

Завдання для опрацювання:

1. Оформлення комплекту звітних матеріалів про проходження педагогічної практики.
2. Затвердження звіту керівниками практики від кафедр. Обговорення результатів практики на звітній конференції. Підведення підсумків практики.

Форми звіту: звітні документи про проходження практики:

- звіт про проходження практики;
- журнал обліку роботи студентів та групових методистів на період практики;
- звіт про виконання індивідуально-дослідного завдання.

4.2. Індивідуально-дослідні завдання

Індивідуальні завдання включаються в програму з метою надбання студентами під час навчально-педагогічної (педагогічної) практики умінь та навичок самостійного розв'язання виробничих, наукових та організаційних завдань. Виконання індивідуальних завдань активізує діяльність студентів, розширює їх світогляд, підвищує ініціативу, сприяє розвитку у майбутніх учителів необхідних умінь проводити психолого-педагогічні спостереження, аналізувати і узагальнювати педагогічні факти, використовувати дослідницькі методики, робити висновки, оформляти результати досліджень у вигляді повідомлень, доповідей тощо.

Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів проводиться у формі написання студентами реферату чи звіту.

Методичні поради до написання реферату

Реферат – це самостійний виклад певної проблеми, підготовлений на основі вивчення комплексу наукової літератури та джерел. Реферат повинен бути написаний самостійно і носити характер наукового дослідження.

Вибір теми реферату здійснюється студентами самостійно (із запропонованої тематики рефератів). Обравши тему, студент попередньо ознайомившись із необхідною літературою, складає

план реферату, який повинен містити вступ, основну частину (3–4 питання), висновок, список використаної літератури та джерел (за необхідністю).

Написання реферату вимагає глибокого осмислення, узагальнення, аналізу літератури і виявлення різних підходів або точок зору з проблеми, що розглядається.

Вступ повинен складатися із 1–2 сторінок, де автор обґрунтовує актуальність обраної теми та мету роботи. В основній частині, згідно із винесеними питаннями для розгляду, студент логічно викладає їх зміст (матеріал дослідження). Після розкриття кожного із зазначених питань плану, необхідно подати висновки. При оформленні посилань можна використовувати порядковий номер, наданий певному джерелу у списку літератури ([7, с. 17]).

При висвітленні основного матеріалу необхідно виділяти кожне питання плану в тексті роботи, і подавати їх на окремих аркушах. У висновках до реферату необхідно зробити підсумок усього викладеного матеріалу, а також власні оцінки та висновки. Список використаних джерел та літератури необхідно подавати в алфавітному порядку, який повинен включати не менше 15 найменувань.

Об'єм реферату – 10–15 сторінок друкованого тексту (Times New Roman 14, інтервал 1,5). Сторінки повинні бути пронумеровані (зверху, справа).

Дослідницькі завдання для студентів з історії

Завдання 1. Законодавча база освітньої діяльності в Україні.

Завдання 2. Освіта України і Болонський процес.

Завдання 3. Дайте аналіз Українському серверу громадянської освіти <http://www.iatp.org.ua>

Завдання 4. Як навчати критичного мислення на уроці історії.

Завдання 5. Формування вміння аналізувати воєнні конфлікти.

Завдання 6. Зміст проектного навчання на уроках громадянської освіти.

Завдання 7. Використання групової роботи в умовах проблемного навчання на уроках.

Завдання 8. Контроль навчальних досягнень учнів з історії України крізь призму компетентнісного підходу.

- Завдання 9.** Застосування інтерактивно-комунікаційних технологій як спосіб удосконалення процесу навчання громадянської освіти.
- Завдання 10.** Виховання громадянськості учнів на ідеях української державності.
- Завдання 11.** Формування громадянської культури особистості школяра.
- Завдання 12.** Мультимедійний проект з громадянської освіти.
- Завдання 13.** Особливості громадянської освіти як предмета.
- Завдання 14.** Нестандартні уроки з історії України та всесвітньої історії в школі.
- Завдання 15.** Методика роботи з електронним підручником на уроці історії.
- Завдання 16.** Підготовка майбутнього вчителя до громадянського виховання учнів початкової школи.
- Завдання 17.** Нестандартні уроки у вивченні окремих тем історії.
- Завдання 18.** Дайте аналіз інформаційному ресурсу «Українська педагогіка» <http://ukped.com>
- Завдання 19.** Технологія формування історичних понять в учнів загальноосвітньої школи (певного класу).
- Завдання 20.** Науково-дослідницька діяльність учнів (певного класу).
- Завдання 21.** Вимоги до розвитку вмінь і навичок учнів на уроках історії.
- Завдання 22.** Технології в освіті.
- Завдання 23.** Інтерактивні методи навчання.
- Завдання 24.** Рольові ігри на уроках історії.
- Завдання 25.** Методика розвитку історичного мислення засобами наочності.
- Завдання 26.** Формування активної пізнавальної діяльності учні.
- Завдання 27.** Організація особистісно-орієнтованого навчання.
- Завдання 28.** Інноваційні освітні технології у викладанні історії в школі.
- Завдання 29.** Дискусійні методи на уроках історії України (певного класу).
- Завдання 30.** Особливості конкурентоспроможності сучасного вчителя.

4.3. Методи навчання

До методів навчання відносяться:

- консультації;
- самостійна робота студентів з першоджерелами та Інтернет-ресурсами для підготовки ІНДЗ;
- відвідування та аналіз уроків, виховних заходів.

5. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Чинні навчальні програми дисциплін.
2. Чинні підручники і навчальні посібники дисциплін.
3. Методичні вказівки проходження навчально-педагогічної (педагогічної) практики.
4. Рекомендована література з дисциплін, підручники, ілюстративні матеріали.

6. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

6.1. Оцінювання і аналіз діяльності студента-практиканта

Навчально-педагогічна практика студентів оцінюється за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до індивідуального плану навчально-педагогічної практики. Систему рейтингових балів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

Оцінювання і аналіз роботи студентів під час навчально-педагогічної практики здійснюється методистами, викладачами кафедр РДГУ, для цього призначається комісія для захисту і оцінювання результатів практики у складі не менше 3-х членів.

Критерії оцінювання:

- ступінь сформованості професійно-педагогічних умінь;
- рівень теоретичного осмислення студентами своєї практичної діяльності;
- рівень професійної спрямованості та соціальної активності майбутніх вчителів.

Методи (засоби) оцінювання:

- спостереження за діяльністю студентів у процесі практики;
- бесіди з адміністрацією школи, вчителями, класними керівниками, студентами;
- аналіз якості роботи студентів під час методичних занять, консультацій в період практики;
- аналіз результатів ІНДЗ;
- самооцінка і взаємооцінка студентами своєї підготовленості до практичної роботи та її якості;
- аналіз документації студентів: звітів, індивідуальних планів роботи тощо;
- обговорення звітів про проходження практики;
- залік.

6.2. Розподіл балів, які отримують студенти

№ п/п	Напрями роботи студента-практиканта	Бали
1.	Навчально-педагогічна робота	0-20
2.	Виховна робота	0-20
3.	Методична робота	0-20
4.	Наукова робота	0-20
5.	Залік	0-20
6.	Всього	100

6.3. Шкала оцінювання

Рівень результатів	Сума балів, за всі види навчально-педагогічної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			Екзамен з практики	Залік з практики
Високий	90-100	A	Відмінно	Зараховано
Достатній	82-89	B	Добре	
	74-81	C		
Середній	64-73	D	Задовільно	
	60-63	E		
Низький	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
	1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «**відмінно**» - всі завдання практики виконано в повному обсязі: практикант виконував правила внутрішнього розпорядку навчального закладу, розпорядження його адміністрації та керівників практики, брав активну участь в обговоренні та аналізі уроків; брав активну участь у роботі педради та підсумковій конференції. ІНДЗ виконано на оцінку "відмінно". Звітну документацію оформлено за встановленими програмою з педагогічної практики вимогами та подано у визначений за наказом термін. У документах студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є підписи вчителів від бази практики, керівників практики від РДГУ.

Оцінка «**дуже добре**» - всі завдання практики виконано в повному обсязі: практикант виконував правила внутрішнього розпорядку навчального закладу, розпорядження його адміністрації та керівників практики, брав участь в обговоренні та аналізі уроків; брав участь у підсумковій конференції. Звітну документацію оформлено за встановленими програмою з

педагогічної практики вимогами та подано у визначений за наказом термін. ІНДЗ виконано на оцінку "дуже добре". У документах студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є підписи вчителів від бази практики, керівників практики від РДГУ.

Оцінка «**добре**» - всі завдання практики виконано в повному обсязі: практикант виконував правила внутрішнього розпорядку навчального закладу, розпорядження його адміністрації та керівників практики, брав участь в обговоренні та аналізі уроків; брав участь у підсумковій конференції. Звітну документацію оформлено за встановленими програмою з педагогічної практики вимогами та подано у визначений за наказом термін. ІНДЗ виконано на оцінку "добре". У документах студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є підписи вчителів від бази практики, керівників практики від РДГУ.

Оцінка «**задовільно**» - завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки: практикант не завжди виконував правила внутрішнього розпорядку навчального закладу, розпорядження його адміністрації та керівників практики; був присутнім при обговоренні та аналізі уроків; брав участь у роботі педради та підсумковій конференції. Звітну документацію оформлено за встановленими програмою з педагогічної практики вимогами, але подано із запізненням. ІНДЗ виконано на оцінку "задовільно". У документах студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є підписи вчителів від бази практики, керівників практики від РДГУ.

Оцінка «**достатньо**» - завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки: практикант не завжди виконував правила внутрішнього розпорядку навчального закладу, розпорядження його адміністрації та керівників практики; не завжди був присутнім при обговоренні та аналізі уроків; брав участь у підсумковій конференції. ІНДЗ виконано на оцінку "задовільно" або не виконано. Звітну документацію оформлено з помилками або подано із запізненням. У документах студента-практиканта в цілому зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду

проходження практики, є підписи вчителів від бази практики, керівників практики від РДГУ.

Студент, який не виконав програму практики і отримав незадовільний відгук на базі практики або незадовільну оцінку під час складання заліку, вважається таким, що не виконав навчальний план. За рішенням факультету та ректора РДГУ йому може бути призначене повторне проходження практики. Відповідно до «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» та «Положення про практики у Рівненському державному гуманітарному університеті» студенту, який не виконав програму практики без поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно. Студент, який в останнє отримав негативну оцінку з практики в комісії, відраховується з вищого навчального закладу.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Нормативна:

1. Закон України «Освіта України. XXI століття. 1993 р. Національна доктрина розвитку освіти у XXI столітті». *Освіта України*. 2001. № 29.
2. Закон України «Про загальну середню освіту». *Освіта України*. 1999. №25.
3. Закон України «Про освіту». *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №34.
4. Закон України «Про вищу освіту». *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37-38.
5. Положення про проведення практики студентів ВНЗ України: Наказ Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 р. №93. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93> (дата звернення: 03.08.2018).

Базова:

1. Баландюк Р.Г. Вивчення стану навчання економічної складової у змісті історії України. *Народна освіта. Електронне наукове фахове видання*. 2016. Випуск №1(28). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=3784 (дата звернення: 01.07.2018)
2. Борис М., Пермінова Л. ФОРМУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УМІННЯ ПРОГНОЗУВАТИ У ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ. *Collection of Research Papers Pedagogical sciences*. 2023. Випуск 100. С. 5-11. <http://dx.doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2022-100-1>
3. Громадянська освіта: міждисциплінарність у становленні категорії. *DSpace Repository :: Electronic Kyiv-Mohyla Academy Institutional Repository*. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/9cb489ac-9df5-4340-a221-4b713809dc87> (дата звернення: 06.12.2024).
4. Громадянська та історична освітня галузь. *Інститут модернізації змісту освіти*. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni->

- navchal-ni-prohramy/hromadians-ka-ta-istorychna-osvitnia-haluz/
(дата звернення: 06.12.2024).
5. Молнар Т. ФОРМУВАННЯ РОЗВИВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ. *Collection of Research Papers Pedagogical sciences*. 2024. Випуск 105. С. 20—25. <http://dx.doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2024-105-3>
 6. Освіта.ua. Громадянська та історична галузь. Методичні рекомендації для вчителів на 2024/25 рік. *Освіта.UA*. URL: <https://osvita.ua/school/metod-rekom/93010/> (дата звернення: 06.12.2024).
 7. Освіта.ua. Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році. *Освіта.UA*. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/93000/ (дата звернення: 06.12.2024).
 8. Саган О., Пермінова Л. ТРАНСФОРМАЦІЯ ФУНКЦІЙ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО ТА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ. *Collection of Research Papers Pedagogical sciences*. 2023. Випуск 104. С.55-60. <http://dx.doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2023-104-9>
 9. Саган О., Блах В. ВПЛИВ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ НА РІВЕНЬ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ. *Collection of Research Papers Pedagogical sciences*. 2024. Випуск 105. С.26-34. <http://dx.doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2024-105-4>
 10. *DSpace Repository :: Electronic Kyiv-Mohyla Academy Institutional Repository*. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a38cd5a5-7d05-4e41-89fa-737418fb15bb/content> (дата звернення: 06.12.2024).

**Допоміжна:
Інформаційні (електронні) ресурси:**

1. <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> - Нова українська школа МОН України.
2. <https://mon.gov.ua/.../programy-10.../program-hromadyanska-osvita-24.11.2017.doc> - МОН України.
3. <https://metod-ist.jimdo.com/> - Історія та суспільствознавчі дисципліни в школі.
4. <http://pedpresa.ua/> - Освітній портал “Навчально-педагогічна (педагогічна) преса”.
5. <https://www.narodnaosvita.kiev.ua> - Народна освіта. Електронне наукове фахове видання.
6. <https://www.schoollife.org.ua/> - Освітній портал «Шкільне життя. Вчителям. Учням. Батькам».
7. <http://www.criticalthinking.expert/> - Освітня платформа «Критичне мислення».
8. <http://uej.undip.org.ua/index.php/uej/index#> - «Український педагогічний журнал» Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України.
9. <http://osvita.ua> - Освітній портал «Освіта.UA».
10. <http://urok-ua.com> - Освітній портал «УРОК-UA».
11. <http://pedrada.com.ua> - Педрада. Портал освітян України.
12. <http://infosvit.if.ua> - Освітній портал «ІНФОСВІТ».
13. <http://education-ua.org> - Портал громадських експертів «Освітня політика».
14. <http://educlub.com.ua> - Освітній онлайн-журнал.
15. <http://ukped.com> - Українська педагогіка.
16. <http://uchiteli.com.ua> - сайт учительської взаємодопомоги: методичні матеріали, календарні плани, відеоуроки та інше.
17. <http://shkola.ua> - навчальний портал.
18. <http://teacherjournal.com.ua> - Учительський Журнал он-лайн.
19. <http://www.ednu.kiev.ua> - «Освіта в Україні».
20. <http://svitosvit.ua> - Українська мережа навчально-педагогічної інформації та освітніх послуг «СвітОсвіт».
21. <http://www.intellect-invest.org.ua> - портал сучасних педагогічних ресурсів.
22. <http://www.edu-ua.net> - освітня українська мережа. Міністерство освіти, Інститут змісту і методів навчання.

23. <http://www.ednu.kiev.ua/> - Educational Network Ukraine.
24. <http://www.osvita.org> – Освітньо-консультативний центр «Освіта».
25. <http://o-svit.iatp.org.ua> - каталог освітніх ресурсів О-СВІТ.
26. <http://www.iatp.org.ua> - український сервер громадянської освіти.
27. <http://www.ukrcivnet.iatp.ua/> - сторінка «Політична наука та громадянська освіта в Україні» Інституту громадянської освіти Національного університету «Києво-Могилянська Академія».
28. <http://cen.iatp.org.ua> - програми малих грантів мережі громадянської освіти програми IREX в Україні.
29. <http://visnyk.iatp.org.ua/news/> - Вісник програм шкільних обмінів, відділ преси, освіти та культури Посольства США в Україні.
30. <http://www.doba.lviv.ua> – Всеукраїнська асоціація викладачів історії та суспільних дисциплін «Нова доба».

8. ДОДАТКИ

Орієнтовні зразки звітної документації навчально-педагогічної практики студентів у загальноосвітньому навчальному закладі

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки звіту про проходження навчально-педагогічної практики

ЗВІТ

студента (прізвище, ім'я, по батькові) факультету

про проходження практики в (назва навчального закладу)

Керівник від бази практики

Керівник практики від кафедри історії

Зразок оформлення індивідуального плану студента-практиканта

Індивідуальний план

студента-практиканта (прізвище, ім'я, по батькові) спеціальності
 групи факультету
 на період педагогічної практики з « » по « » 20 р.
 в класі (вихідні дані бази практики)

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконан ня	Відмітка про виконан ня
Організаційний етап			
1.	Участь у настановчій конференції		
2.	Знайомство зі школою, керівництвом школи, вчителем-предметником, класним-керівником		
3.	Ознайомлення із планом роботи вчителя-предметника, конспектами його уроків		
4.	Знайомство із учнями класу, з планом роботи класного керівника, особовими справами учнів		
5.	Ознайомлення з порядком ведення класного журналу		
6.	Складання індивідуального плану роботи та його затвердження		
7.	Відвідування уроків вчителя-предметника		
Навчально-педагогічна робота			
1.	Відвідування уроків вчителів, їх аналіз		
2.	Відвідування позакласних заходів		
Науково-дослідна робота			
1.	Виконання ІНДЗ		

Виховна робота			
1.	Ознайомлення з системою виховної роботи школи та класного керівника у закріпленому за студентом класі		
1.	Вивчення учнів класу		
2.	Відвідування виховних заходів		
3.	Участь у проведенні батьківських зборів		
Підсумковий етап			
1.	Звіт про результати навчально-педагогічної практики		
2.	Підготовка звітної документації практики		
3.	Участь у підсумковій конференції з навчально-педагогічної практики		

Орієнтовна схема написання звіту з навчально-педагогічної практики

ЗВІТ

студента (прізвище, ім'я, по батькові) факультету

про проходження практики в (назва навчального закладу)

Навчально-педагогічна робота

Загальні відомості про місце і час проходження практики.

1. Відвідування уроків:
 - зі спеціальності,
 - з інших предметів.
2. Труднощі у виконанні завдань педпрактики з навчально-педагогічної роботи, шляхи їх подолання.
3. Оволодіння уміннями та навичками проведення навчально-педагогічної роботи.
4. Загальні висновки про навчально-педагогічну роботу.

Виховна робота

Клас, за яким прикріплений студент. ПІБ класного керівника.

1. Спостереження за роботою класного керівника, відвідування проведених ним виховних заходів (загальні враження).
2. Відвідування позакласних виховних заходів.
3. Ознайомлення із системою виховної роботи школи.
4. Оволодіння вміннями та навичками організації і проведення виховної роботи.

Методична робота

1. Бесіди з директором школи, його заступниками, класним керівником та вчителями (вказати теми).
2. Участь у роботі педагогічних рад, методичних секцій та об'єднань.
3. Ознайомлення з документацією та планами роботи школи (вказати конкретно).
4. Вивчення досвіду роботи кращих учителів.

5. Ознайомлення з психолого-педагогічною та методичною літературою під час практики.

Науково-дослідницька робота

Тема науково-дослідницької роботи, опрацьована історіографія з проблеми, опис спостережень за темою дослідження, укладання банку педагогічного досвіду.

Висновки

1. Підкреслити позитиви в організації та проведенні практики.
2. Вказати на недоліки, запропонувати шляхи їх подолання.
3. Внести пропозиції щодо підготовки, організації та проведення практики.

Зразок звіту групового методиста-керівника практики

Звіт керівника _____
практики _____
(назва практики) (прізвище, ініціали керівника практики)

1. Назва практики за навчальним планом.
2. Терміни проведення практики, кількість тижнів, номер наказу.
3. Факультет, курс, група (и), спеціальність, кількість студентів.
4. Керівники (методисти) практики.
5. Бази практики.
6. Кількість студентів, що проходили практику за розподілом університету та за місцем проживання й майбутнього працевлаштування (у випадку виробничої практики).
7. Аналіз роботи студентів.
8. Зведена таблиця результатів практики:

Група	Кількість студентів	„5”		„4”		„3”		„2”	Успішність	Якість
		A	B	C	D	E	FX			
Усього										

9. Зауваження, побажання, пропозиції.

Керівник практики

(підпис, прізвище та ініціали)

